

Erasmus+

**Školní projekty pro rozvoj podnikavosti
A jeto – Devatero řemesel
Rok nejen v přírodě**

Alena Jůvová, Michaela Tomášková, Ondřej Duda

**Working Academics Value Excellence
for International Teachers
2019-1-CZ01-KA203-061386**

Školní projekty pro rozvoj podnikavosti

A je to – Devatero řemesel

Rok nejen v přírodě

Alena Jůvová, Michaela Tomášková & Ondřej Duda

Tato publikace byla zpracována v rámci mezinárodního projektu Erasmus+ KA2
Working Academics Value Excellence for International Teachers
(WAVE-IT; 2019-1-CZ01-KA203-061386)

Tato publikace byla zpracována v rámci mezinárodního projektu Erasmus+ KA2 Working Academics Value Excellence for International Teachers (WAVE-IT; 2019-1-CZ01-KA203-061386)

Odborní recenzenti:

Doc. Mgr. Štefan Chudý, Ph.D.

PhDr. Jitka Plischke, Ph.D.

Neoprávněné užití tohoto díla je porušením autorských práv a může zakládat občanskoprávní, správně právní, popř. trestněprávní odpovědnost.

1. vydání

© text Alena Jůvová, Michaela Tomášková, Ondřej Duda, 2023

© Univerzita Palackého v Olomouci, 2023

ISBN 978-80-244-6286-8

Obsah

Úvodem.....	5
1 Podnikavost.....	6
1.1 Kompetence k podnikavosti.....	9
2 Školní projekty pro rozvoj podnikavosti.....	13
2.1 Metodický rámec školního projektu A je to – Devatero řemesel.....	14
2.2 Školní Projekt A je to – Devatero řemesel – výběr tématu a obsahového zaměření.....	15
2.3 Školní projekt Rok nejen v přírodě.....	22
Základní škola v Milovicích u Hořic.....	33
Příloha 1: Školní projekt A je to – Devatero řemesel	

Úvodem

Nejen Evropa, ale i celý svět prošly v posledních letech řadou masivních změn. Na světové společnosti mají značný dopad války, rozsáhlé konflikty a související politické změny. Na celém světě došlo k významnému přesunu populací do takové míry, že je velmi pravděpodobné, že kterýkoli učitel na světě nyní bude ve své třídě učit žáka odlišného jazykového a etnokulturního prostředí.

Je také zřejmé, že ve společnosti došlo k rychlým technologickým změnám, které ovlivňují současné vzdělávání několika způsoby. Jde o vliv cíle a obsah vzdělávání, ale také na způsob komunikace, školní i mimoškolní výuku. Všechny tyto změny vyžadují nové přístupy k výuce a učení. Je pravděpodobné, že pro nové způsoby výuky společnost potřebuje jiný typ učitele.

V projektu WAVE-IT jsme zaměřili svou pozornost na rozvoj učitelských dovedností zaměřených na dovednosti pro 21. století a na výchovu k podnikavosti, a to s ohledem na základní témata podporovaná Evropskou komisí, jako jsou inkluze, inovace a zvýšení kvality prostřednictvím interaktivního vzdělávacího prostředí a rozšířeného přenosu znalostí.

Téma rozvoje kompetence k podnikavosti je jedním ze současných témat školní i mimoškolní výchovy a úzce souvisí s obsahem několika vzdělávacích oblastí, s klíčovými kompetencemi, popř. průřezovými tématy také v základních kurikulárních dokumentech České republiky. Vzdělávání a rozvoj v oblasti podnikavosti si klade za cíl pomoci žákům orientovat se na trhu práce, v ekonomickém a podnikatelském sektoru, efektivně komunikovat a řešit problémy a efektivně využívat ICT a cizí jazyky (Jůvová, 2015). Vzdělávání pro podnikavost souvisí také s rozvojem dovedností pro 21. století (21st CS), které mohou být inspirací pro vytvoření progresivního designu výukového prostředí, jež podporuje rozvoj potřebných kompetencí (Jůvová et al., 2015).

V projektu WAVE-IT jsme se snažili učitelům a studentům učitelství poskytnout přehled inovativních vyučovacích metod a příkladů dobré praxe v evropském kontextu. Tento projekt stimuluje rozvoj podnikatelských, kreativních a inovačních dovedností (World Economic Forum 'The Future of Jobs Report 2018'). V projektových aktivitách jsme se pokusili zapojit učitele a studenty učitelství tak, aby společně přispívali k navrhování praktických doporučení na podporu rozvoje podnikavosti v edukační praxi, vytvořili a v praxi jsme ověřili metodické návrhy školních projektů. V přípravě těchto školních projektů jsme se zaměřili na obsah, inovace a na možnosti využití projektu v primárním vzdělávání.

Tento metodický materiál byl zpracován jako jeden z výstupů pro IO1: Didaktické strategie pro podnikání v primárním a sekundárním vzdělávání.

Jde o vzdělávací materiál, který podporuje didaktické strategie pro rozvoj podnikavosti žáků na prvním stupni základních škol, zahrnuje inovativní přístupy a odklání se od nepružných modelů školního vzdělávání. Přímo souvisí s rozvojem dovedností pro 21. století a zahrnuje je do inovativního školního kurikula.

1 Podnikavost

Podnikavost se chápe jako schopnost jedince vytvářet hodnoty, příležitosti i možnosti pro sebe i pro druhé, možnosti pro aktivitu, inovativní činnost, získání výtěžku, uspokojení potřeb. Za opak podnikavosti lze považovat pasivitu, lenost nebo také nuda. V dokumentech Evropské unie se podnikavost definuje jako *„...schopnost jedince převádět myšlenky do praxe, přičemž tato schopnost zahrnuje kreativitu, inovace, smysl pro iniciativu a schopnost převzetí rizika, stejně jako schopnost plánovat a řídit projekty s cílem dosáhnout určitých výsledků. V kontextu rozvoje vyspělé evropské společnosti jde o rozvoj klíčové kompetence pro podporu ekonomického a sociálního blahobytu a zvýšení zaměstnatelnosti“* (The Council of the European Union, 2015).

Konzumní životní styl, ve kterém většina populace vyrůstá a pozvolna je k němu od dětství vedena, je pro rozvoj podnikavosti víceméně kontraproduktivní, protože směřuje pouze k pasivní zábavě a sportům. Výchova a směřování k podnikavosti se staly nezbytnou součástí edukace dětí i mladých lidí, je definována a zakotvena jako kompetence k podnikavosti nejen v dokumentech Evropské komise, ale také v kurikulárních dokumentech evropských států.

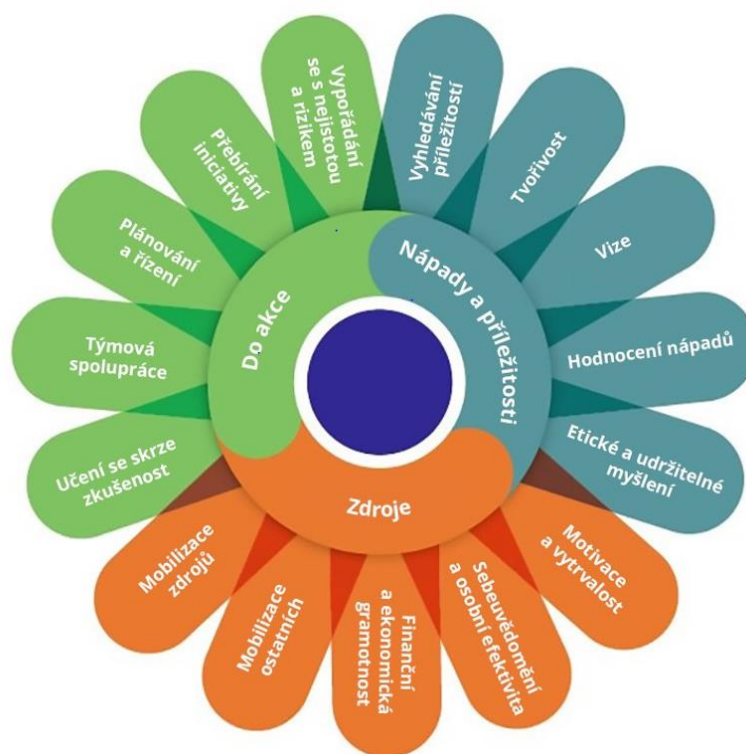
Konkrétně jde o Evropský rámec kompetence k podnikavosti EntreComp (EntreComp: the European Entrepreneurship Competence Framework, European Union, 2018). *„EntreComp je rámec 15 podnikatelských kompetencí, dále rozdělených do vláken, která popisují, co konkrétní kompetence skutečně v praxi znamená. Ty jsou jasně definovány prostřednictvím výsledků učení – toho, co student ví, čemu rozumí a co umí. Výsledky učení jsou mapovány na 8 různých úrovních progrese, od začátečníků po experty“* (European Union, 2018, s. 4). *„Referenční rámec EntreComp definuje podnikavost jako schopnost využívat příležitosti a nápady a vytvářet z nich hodnoty pro ostatní, ať už finanční, kulturní nebo společenské. EntreComp rozlišuje tři oblasti kompetencí: 1. nápady a příležitosti, 2. zdroje a 3. do akce a v nich patnáct kompetencí, které dohromady tvoří podnikavé myšlení (mindset)“* (NPI, 2021) viz obr. 1.

Vzdělávací aktivity v oblasti rozvoje podnikavosti se týkají také kontextu, v němž se utvářejí inovativní přístupy. Referenční rámec EntreComp předkládá definici podnikání jako kompetence s cílem dosáhnout konsensu mezi všemi zúčastněnými stranami a vytvořit most mezi světem vzdělávání a práce. V této komplikované a náročné době je nezbytné, aby všichni žáci, studenti a absolventi dosáhli odpovídající kvalifikace a úspěšně se na trhu práce uplatnili.

Rozvoj fantazie, nápaditosti, ale i zručnosti, aktivní životní postoj – to jsou otázky, které jsou nezbytně zahrnuty do výchovně-vzdělávacího procesu. *„Výchova k podnikavosti (entrepreneurial education) je jedním z prioritních témat vzdělávací politiky Evropské unie a směřuje k rozvoji vědomostí, dovedností, schopností a kompetencí ve vztahu k sebeprosazení, kreativnímu myšlení, řešení úkolů, úspěchu ve vedení projektů, případně rozvoj schopnosti dosáhnout úspěchu v dospělosti“* (Jůvová, Čech & Duda, 2017). Výsledkem tohoto procesu by měl být kreativní a aktivní jedinec, který vyhledává možnosti, kde a čím by se mohl ve společnosti uplatnit, navíc tak, že mu to přináší uspokojení a uspokojení nejen finančních potřeb.

Obr. 1: Oblasti kompetence k podnikavosti

(NPI, P-KAP, 2021)

Podnikavost, tedy spíše v přeneseném významu – podnikavec, může mít ale také pejorativní význam. Jako podnikavec se může označovat člověk, který se obohacuje na úkor ostatních, pracuje nečestnými metodami často za hranicemi zákona, a to vše činí s vidinou co nejvyššího zisku. Tuto nelichotivou charakteristiku je potřeba ve společnosti změnit tak, aby nikoli podnikavec, ale podnikavý člověk byl vnímán pozitivně jako někdo, kdo realizuje své záměry v mezích zákona a svými nápady či schopnostmi dokáže produkovat hodnoty, které jsou společnosti ku prospěchu a jedinci samotnému přinášejí uspokojení jak duševní a sociální, tak finanční. Tento rozdíl by měl být dlouhodobě vysvětlován nejen žákům, ale také jejich rodičům i veřejnosti, viz tabulka 1.

Uvědomujeme si, že ve společnosti dochází k rychlým technologickým změnám, které ovlivňují školní vzdělávání v několika směrech. Jde nejen o proměnu cílů a obsahu vzdělávání, které se promítají v kurikulárních dokumentech, viz probíhající úpravy RVP ZV, Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+, Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023, důraz je kladen na rozvoj digitální, popř. finanční gramotnosti (MŠMT, 2023). Proměňuje se také způsob komunikace učitele a žáků, pozornost získává také zařazování metod pedagogiky zážitku do výuky a využívání možností informálního učení. Tyto změny vyžadují nejen nové přístupy k výuce a učení, ale také změny v přípravě učitelů a jejich dalším vzdělávání.

Tabulka 1: Příklady tvorby hodnoty. Jak různé zúčastněné strany ve společnosti vytvářejí hodnotu pro ostatní

Zúčastněná strana	Pro koho vytváří hodnotu	Jak se vytváří hodnota pro ostatní	Typ finanční/ sociální/kulturní	Typ rutinní/ průzkumný
Zavedený obchod	Zákazníci, zaměstnanci a akcionáři	Nabídkou komerčních služeb a produktů	Finanční hodnota	Rutina
Obchodní podnikatel	Zákazníci, zaměstnanci a akcionáři	Nabídkou nových komerčních služeb a produktů	Finanční hodnota	Průzkumný
Sociální podnikatel	Společnost a jednotlivci v nouzi	Nabídkou nových sociálních služeb a produktů	Finanční, sociální a kulturní hodnota	Průzkumný
Sociální stát	Občané státu	Nabídkou sociálních služeb	Finanční, sociální a kulturní hodnota	Rutina
Rodinný příslušník	Ostatní členové rodiny	Tím, že tam vždy budete	Společenská hodnota	Rutina
Domácí mazlíčci	Jiní členové rodiny	Tím, že jsou stále přítomni	Společenská hodnota	Rutina
Umělec	Jiní jednotlivci	Tím, že se baví, provokování a spouštění nových myšlenek	Kulturní hodnota	Rutinní / objevný
Student	Budoucí zaměstnavatelé/ společnost rodina	Příprava na pracovní život; stát se vzdělaným občanem	Finanční, sociální a kulturní hodnota	Rutina
Učitel	Studenti	Usnadnění učení studentů	Společenská / kulturní hodnota	Rutina

(Lackéus, 2015)

Znalosti jsou v současné době vnímány nejen jako statické informace v učebnicích, ale jako poznatky, zkušenosti, hodnoty, dovednosti, hodnoty, sdílené mezi učitelem a žákem/žáky. „Znalosti lze v širším pojetí definovat jako soubor vytvořených zkušeností, hodnot, víry, souvisejících informací a odborných pohledů, poskytující rámec pro hodnocení a začleňování nových zkušeností a informací, objevujících se a aplikované v myslích lidí“ (Friedel, 2003). Tento inovativní přístup k výuce, učení, popř.

i k hodnocení využívají „podnikaví učitelé“. Výchova k podnikavosti zahrnuje, kromě jiného, aktivní, kreativní a inovativní přístupy učitele k žákům.

Vzdělávání v oblasti podnikání zahrnuje finanční gramotnost a podnikové vzdělávání a zaměřuje se na kreativitu, odvalu stanovit si cíle, posilovat a důvěřovat, spolupracovat s ostatními, realizovat společné cíle, přidávat hodnotu spolupráci a společnosti jako celku. Stručně řečeno, v OPEDECA podnikání je o podstatě rozvoje kapacit pro přeměnu nápadů v činy. K tomu ve třídě BusinessClass, ale i ve všech ostatních nástrojích a činnostech hrají významnou roli etablovaní podnikatelé.

1.1 Kompetence k podnikavosti

I nejmenším dětem je třeba vysvětlovat, že finanční odměna se dostává za dobře odvedenou práci. Ve školním prostředí, kde se odměňuje „známkami“, jde sice o abstraktní případ a toto vysvětlit lze jen přeneseně. Přesto ale můžeme navodit i zcela konkrétní situace, kdy během školního roku můžeme využít aktivity a uspořádat takové akce, které jsou pro žáky zajímavé „výdělečným efektem“ (školní projekty, školní vystoupení, jarmark apod.). Na přípravě a organizaci všech těchto akcí se žáci aktivně podílejí a je tedy zcela na místě, aby se podíleli také na rozhodnutí, jak s nabytými finančními prostředky smysluplně naložit. Tak si mohou postupně uvědomit souvislost mezi energií, kterou aktivitám věnovali (návčik vystoupení, výroba a prodeji vlastních výrobků) a konečným výsledkem.

Do celého tohoto procesu vstupují také kladné emoce, které jsou jeho důležitou součástí – směřují k tomu, aby si žáci spojili vytváření hodnot s pocitem uspokojení z dobře odvedené práce, zažili radost z úspěšného vystoupení, posílili své sebevědomí i důvěru ve vlastní schopnosti. S tímto přístupem úzce souvisí také volba povolání, kdy si žáci pozvolna uvědomují, že i ve své budoucí profesi mohou tyto kladné emoce prožívat, a ne pouze přetrpět pracovní dobu. V posledních letech v důsledku nástupu čtvrté průmyslové revoluce a jejího dopadu na trh práce vznikají a zanikají profese, mění se požadavky na rozvoj dovedností pro 21. století, v rámci celoživotního vzdělávání probíhají masové rekvalifikace a zvyšování kvalifikací napříč odvětvími (World Economic Forum, 2020).

V současné době je budoucnost profesí na trhu práce podmíněna především intenzivním rozvojem vědy a technologií, které začátek čtvrté průmyslové revoluce signalizovaly, dále pak na inovacích a s tím souvisejících změn ve způsobu vedení edukačního procesu. Způsob, jakým se sdílí znalosti, se zvláště v důsledku pandemie SARS-CoV-2 také vyvíjí a zaznamenáváme prudký nástup umělé inteligence (AI). Stále více učitelů, odborníků a vzdělávacích institucí využívá možnosti distanční on-line výuky. Výhodou je možnost sdíleným obsahem ovlivnit značné množství žáků/ studentů bez ohledu na den a čas (World Economic Forum, 2020; Hotmart, 2022). V důsledku celosvětové pandemie SARS-CoV-2 dochází v ekonomickém sektoru mimo jiné

- k urychlení digitalizace pracovních procesů (např. používání digitálních nástrojů, videokonference), rozšíření
- k rozvoji digitalizace ve vzdělávání – zvyšování kvalifikace/rekvalifikace (např. poskytovatelé vzdělávacích technologií)
- rozšíření příležitostí pro práci na dálku

- ke zrychlení automatizaci úkolů a urychlení probíhající organizační transformace (např. restrukturalizace) (World Economic Forum, 2020).

Podle průzkumu budoucnosti pracovních míst, který provedlo Světové ekonomické fórum pro svou zprávu v roce 2020, to bude těchto 15 dovedností pro rok 2025, které zaměstnavatelé, budou očekávat od svých zaměstnanců (World Economic Forum, 2020):

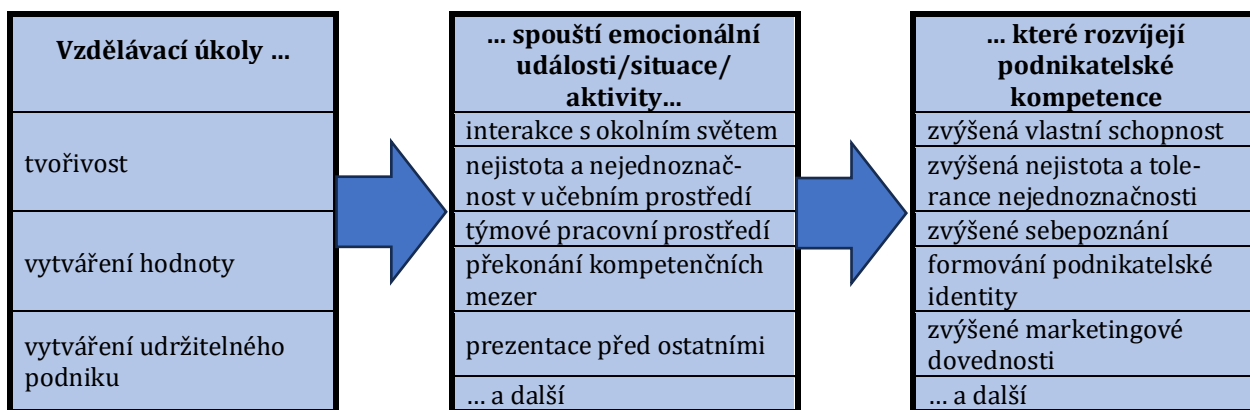
1. Analytické myšlení a inovace.
2. Aktivní strategie učení a učení.
3. Komplexní řešení problémů.
4. Kritické myšlení a analýza.
5. Kreativita, originalita a iniciativa.
6. Vedení a sociální vliv.
7. Využití technologií, monitorování a kontrola.
8. Návrh technologií a programování.
9. Odolnost, odolnost vůči stresu a flexibilita.
10. Uvažování, řešení problémů a nápady.
11. Emoční inteligence.
12. Odstraňování problémů a uživatelská zkušenost.
13. Orientace na služby.
14. Systémová analýza a hodnocení.
15. Přesvědčování a vyjednávání.

Stále se hovoří o tom, že škola by měla žáky připravit pro budoucnost, mnohdy pro zaměstnání/profese, z nichž některé zatím neexistují. Ne vždy si ale uvědomujeme, že některé tyto nové profese a obory se vyvinou z těch současných, že základnou pro nové potřeby člověka jsou potřeby současné. Pokud se tedy žáci dobře připraví v současných mantinelech, můžeme předpokládat, budou dobře připraveni pro budoucnost. Toto nové „nastavení“ budou spoluvytvářet, a tím navazovat na vše předchozí. Kdo tedy tvrdí, že není jisté, čemu se žáci pro budoucnost mají naučit, dosud si neuvědomuje, že pro budoucnost je potřeba bravurně zvládnout současnost, která ovšem přímo navazuje na minulost. Kruh se tak uzavírá, cyklus se neustále opakuje s tím, že některá pravidla pro rozvoj podnikavosti ale platí stále, jen se mění sociální prostředí/social environment, odkud můžeme čerpat inspiraci. Můžeme hovořit o prostředí vědeckém, kulturním, technickém, zdravotním, zemědělském apod.

Pocit z dobře vykonané práce lze zažívat všude tam, kde se vyskytují jedinci, kteří svou práci vykonávají rádi, přemýšlejí o tom, jak ji vykonávat efektivněji, účelněji, tedy lépe tak, aby byla přínosnější pro konkrétního jedince i pro celou společnost. Prosazovat tento aktivní přístup v době, kdy se většina lidí nechává obklopovat zábavou, kterou jen přijímají a jejich životní styl je pasivní, je mimořádně náročné. Proto je třeba začít s výchovou k podnikavosti již ve školním věku, aby žáci pochopili smysl takového aktivního přístupu. Dnes určitě nejde o nařízené vypínání počítače a omezování využívání ICT, jde o to, aby se tyto činnosti vzájemně doplňovaly – jedna může podpořit druhou. Relaxace umožní o to větší

zapojení do činnosti pracovní. I při počítačové hře může přijít výborný nápad. Jde jen o to využít potenciál každého pro spokojenost jednotlivce a přínos pro celou společnost.

Obr. 2: Model podnikatelského vzdělávání a jeho výsledky. Vztah mezi vzdělávacími úkoly, emocionálními událostmi / situacemi / aktivitami a rozvojem kompetencí k podnikání

(Lackéus, 2015, s. 27)

Ve výchově a vzdělávání k podnikavosti se uplatňují tři přístupy, a to vzdělávání „o“ podnikání, „pro“ podnikání a „prostřednictvím“ podnikání. Cílem výuky „o“ podnikání je poskytnout obecné porozumění tomuto fenoménu. Výuka „pro“ podnikání je zaměřena na to poskytnout žákům/začínajícím podnikatelům potřebné znalosti a dovednosti. Výuka „prostřednictvím“ podnikání představuje proces založený na zkušenosti, kdy žáci si vyzkouší svůj uskutečnit svůj projekt. Tento přístup se často opírá o širší definici podnikání a může být integrován do jiných předmětů v edukačním procesu (srv. Lackéus, 2015). Na rozdíl od prvních dvou přístupů určených žákům, kteří se již připravují na své povolání, výuka „prostřednictvím“ podnikání je relevantní pro všechny žáky a na všech stupních škol. Hlavním cílem většiny podnikatelského vzdělávání je rozvoj určité úrovně kompetencí pro podnikání. Tyto kompetence jsou definovány jako znalosti, dovednosti a postoje, které ovlivňují ochotu a schopnost vykonávat podnikatelskou práci a tvořit tak nové hodnoty, viz tabulka 2 (Lackéus, 2015).

V této tabulce jsou kompetence k podnikavosti definovány jako znalosti, dovednosti a postoje, které ovlivňují ochotu a schopnost tvořit v podnikání nové hodnoty. Učitelé pak mohou své žáky podněcovat k samostatnosti prostřednictvím zadávání samostatných úkolů, které vyžadují kreativitu žáků, snahu o uplatnění vlastních nápadů a týmovou spolupráci.

Tabulka 2: Rámec vymezující některé kompetence k podnikavosti a jejich vztah ke kognitivním a nekognitivním kompetencím

	Hlavní téma	Dílčí témata	Primární zdroj	Interpretace
kognitivní kompetence	Znalosti	Mentální modely	(Kraiger et al., 1993)	Představy o tom, jak dělat věci bez zdrojů, modely rizik a pravděpodobnosti.
		Deklarativní znalosti	(Kraiger et al., 1993)	Základy podnikání, vytváření hodnot, generování nápadů, příležitostí, účetnictví, financí, technologií, marketingu, rizik atd.
		Sebepoznání	(Kraiger et al., 1993)	Znalost osobního vztahu k podnikání / podnikavosti.
	Dovednosti	Marketingové dovednosti	(Fisher et al., 2008)	Provádění průzkumu trhu, hodnocení trhu, marketing výrobků a služeb, přesvědčování, nadchnutí lidí pro své nápady, jednání se zákazníky, předávání vize.
		Dovednosti vyhledávat zdroje	(Fisher et al., 2008)	Vytvoření podnikatelského plánu, finančního plánu, Získání financování, zajištění přístupu ke zdrojům
		Dovednost vyhledávat příležitosti	(Fisher et al., 2008)	Rozpoznávání a využívání obchodních a jiných druhů příležitostí, dovednosti v oblasti vývoje produktů / služeb / koncepcí.
		Dovednosti v mezilidských vztazích	(Fisher et al., 2008)	Vedení lidí, motivování ostatních, řízení lidí, naslouchání, řešení konfliktů, socializace
		Dovednosti učení	(Fisher et al., 2008)	Aktivní učení, přizpůsobení se novým situacím, zvládnání nejistoty
		Strategické dovednosti	(Fisher et al., 2008)	Stanovení priorit (stanovení cílů) a zaměření se na cíle, definování vize, vypracování strategie, určení strategických partnerů.
		Postoje	Podnikatelská vášeň	(Fisher et al., 2008)
Vnímaná zdatnost	(Fisher et al., 2008)		"Mohu". Víra ve vlastní schopnost úspěšně zvládnout určité úkoly.	
Podnikatelská identita	(Krueger, 2005, Krueger, 2007)		"Já jsem / Vážím si, cením si". Hluboké přesvědčení, identita rolí, hodnoty.	
Proaktivnost	(Sánchez, 2011, Murnieks, 2007)		"Dělám, konám". Akční, iniciativní, proaktivní.	
Nejistota, nejednoznačnost tolerance	(Sánchez, 2011, Murnieks, 2007)		"Odvážím se". Vyhovuje mu nejistota a nejednoznačnost, je přizpůsobivý, otevřený překvapením.	
Inovativnost	(Krueger, 2005, Murnieks, 2007)		"Tvořím". Novátorské myšlenky / činy, nepředvídatelnost, radikální změna, inovativní, vizionářský, kreativní, porušování pravidel.	
Vytrvalost	(Markman et al., 2005, Cotton, 1991)		"Překonávám". Schopnost překonat nepříznivé okolnosti.	

(Lackéus, 2015, s. 13)

2 Školní projekty pro rozvoj podnikavosti

V období mladšího školního věku je otázka volby povolání něco, co žáci nemohou vědomě zcela uchopit a domyslet hloubku svého rozhodnutí. V mladším školním věku žáci již překročili stupeň poznání z mateřské školy, kdy se domnívají, že se peníze berou v bankomatu a chápou, že lidé chodí do zaměstnání a vydělávají si na své životní potřeby, poznávají hodnotu peněz, mnozí ale nevědí, jaké povolání vykonávají jejich rodiče.

Otázky volby povolání se postupně otevírají ve všech vzdělávacích oblastech RVP ZV. První možností, jak tuto problematiku otevřít, je vzdělávací oblast „Člověk a svět práce.“ Nejčastěji zmiňovaným předmětem – Pracovní činnosti – se táhne myšlenka spojená s možným budoucím povoláním. Hlavní náplní je ale zdokonalit se v činnostech spojených s jemnou motorikou a manuální dovedností. Výsledkem je radost z drobného výrobku, který má často i hodnotu funkční a estetickou. Žáci pracují s textilem, přízemí, dřevem, umělými hmotami, keramickou hlínou a s dalšími materiály. Stříhají, skládají, lepí, sestavují, modelují. Vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“ a „Člověk a společnost“ nabízejí možnost řešení této otázky v celém edukačním procesu. Vzhledem k tomu, že podstatná část této oblasti se věnuje dějinám, základním funkcím demokratické společnosti, není ani zde příliš prostoru na to, abychom se o volbě povolání bavili více, tak jak si to tato problematika zaslouží.

Další oblasti vzhledem ke své šíři nabízejí také možnosti se k těmto otázkám přiblížit, jde ale spíše o okrajové či doplňkové informace. Vzdělávací oblast „Jazyk a jazyková komunikace“ mohou pomoci doplňkovou četbou, vhodným výběrem textů ke zpracování či při probírání slovní zásoby v cizojazyčném prostředí. Matematika a její aplikace mohou pomoci vhodnými typy slovních úloh, požadavkem přesnosti, důslednosti, kontroly a volných vlastností. Oblast Informatika má opět jiné cíle než výběr povolání, i když i tady se styčné body najdou. Oblasti „Člověk a příroda“, „Umění a kultura“ a „Člověk a zdraví“ mají také potenciál k otázce volby povolání se vyjádřit, ale vždy jde spíše o okrajovou záležitost, která není stěžejní.

Přesto je ale třeba se otázkám volby povolání věnovat již od začátku školní docházky, aby si žáci utvářeli o různých profesích reálné představy. Zatímco žáci první třídy v dotazníku o svém budoucím povolání uvádějí první představy, jako např. popelář, policista, princezna, herečka, v dotazníku pro žáky 5. třídě se objevují reálnější představy o budoucím povolání podle momentálních zájmů žáků.

Jeden celý školní rok jsme proto věnovali projektu zaměřenému na tuto oblast – prakticky seznámit žáky s co největším počtem povolání, a to ve spolupráci s odborníky, se zástupci konkrétní profese. Cílem projektu bylo otevřít žákům co nejširší oblast profesních možností duševní i fyzické práce.

Při výběru jsme se zaměřili na možnosti, které nabízí nejbližší okolí školy a oslovili jsme rodiče ochotné na projektu spolupracovat. Hledali jsme i odborníky z oblastí, které v našem okolí nemáme, dohodli jsme se s nimi na spolupráci, aby školu navštívili a dětem se věnovali. Někteří řemeslníci z okolí nás pozvali na návštěvu své dílny, a kromě nezbytných informací umožnili žákům jednoduché činnosti.

Při výběru odborníků jsme nesledovali genderové stereotypy, tedy zda jde o profesi vnímanou jako mužskou či ženskou. Podle našeho názoru je toto dělení až na mizivé výjimky již nepodstatné. Děvčata v kovářské dílně nebo chlapci u dojení krav – šlo především o pochopení náplně zvolené profese bez

návaznosti na jakékoli jiné parametry. Nebylo podstatné, zda jedou dívky na traktoru nebo se chlapci učí zacházet se šicím strojem – žáci přistupovali s přirozenou zvědavostí ke všemu, co jsme jim nabídli.

Za celý školní rok se po dobu trvání projektu žáci seznámili například s těmito profesemi: policista, prodavač, hasič, truhlář, kovář, veterinář, kuchař, švadlena, farmář, herec, cestovatel, zubař, architekt, spisovatel. Cílem těchto setkání bylo seznámit žáky s danou profesí, ukázat jim její klady i zápory, poskytnout jim prostor pro aktivní zapojení do konkrétní činnosti, která je pro tuto profesi charakteristická. Šlo o konkrétní práci, kterou si ve zjednodušené podobě mohl každý/á žák/žákyně vyzkoušet. Konkrétní byly podmínky pro danou činnost (žár u kovářské výhně, zápach v kravíně apod.).

Setkání se zástupci profesí probíhalo podle jednotné struktury. Na úvod odborník z praxe prostřednictvím výkladu a prezentace žáky seznámil s podstatou své profese. Už během této teoretické části mohli žáci klást doplňující otázky. Následovala část praktická, kdy si žáci vyzkoušeli typické aktivity dané profese, a to včetně poučení o bezpečnosti práce. Žáci byli zpravidla rozděleni do menších skupin a plnili předem připravené úkoly. V této fázi odborník radil i pomáhal, případně ukazoval vhodnější pracovní postup. Skupiny žáků se obvykle střídaly na stanovištích, někdy ale skupiny plnily stejné zadání a výsledky se porovnávaly při závěrečné reflexi. Výsledkem některých praktických činností byl drobný výrobek, u jiných byla výsledkem vlastní činnost charakteristická pro konkrétní profesi. Při závěrečné reflexi žáci komentovali vše, co proběhlo, co na ně zapůsobilo nejen pozitivně, ale i negativně.

Závěrečné slovo měl odborník z praxe, který reagoval na žákovské podněty. Vlastní výkon žáků při pracovních činnostech nebyl hodnocen, aby nebyl determinován prožitek jednotlivých žáků. Cílem neměl být výrobek, ale seznámení žáka s konkrétní profesí, viz Příloha 1.

2.1 Metodický rámec školního projektu A je to – Devatero řemesel

Všechny projektové akce proběhly v době školního vyučování. Někdy šlo o celodenní projekt, ale mnohé naplnily pouze jednu či dvě vyučovací hodiny tak, aby doplnily obsah daného vyučovacího předmětu (např. knihovnictví – čtenářství v Českém jazyce, truhlář – pracovní činnosti, cestovatelka – vlastivěda atd.).

Pro rodiče a komunitu obce jsme připravili ke Dni matek vystoupení zaměřené na povolání. Dobrovolně vstupné, které žáci vybrali, rozdělili sami tak, že část věnovali psímu útulku na krmivo a zbytek použili jako příspěvek na autobus pro školní výlet všech žáků.

Závěrečnou akcí tohoto celoročního projektu byl jarmark na konci školního roku. Prodávaly se výrobky žáků, které vyrobili v průběhu několika měsíců. Také o tomto výdělku rozhodli žáci samostatně – shledali jsme velmi motivujícím prvkem to, že žáci vidí za svou práci nějaký konkrétní výsledek.

Dalším aspektem, který jsme v tomto projektu sledovali, byl rozvoj digitální gramotnosti jako předpokladu budoucího rozvoje celé společnosti. Současný český vzdělávací systém se v době koronavirových karantén značně posunul do virtuálního prostředí. V návaznosti na to se začaly uskutečňovat změny, které mají směřovat k větší a hlubší digitální gramotnosti. Tyto kompetence jsou označeny jako klíčové.

Ve školním prostředí to znamená nové pojetí předmětu Informatika, který se povinně vyučuje ve 4. – 9. ročníku základní školy. Náplní tohoto předmětu je hlubší zvládnutí obsluhy výpočetní techniky a základy programování. V naší malé vesnické škole jsme v rámci projektu WAVE-IT začali s výukou robotiky v září 2021 a to s využitím minirobotů Bee-Bots.

Dlouhodobý projekt přináší žákům kontinuální poznatky určitého směru, což je velmi pozitivní moment v osobnostním rozvoji. Přináší také emoční podněty, podmínky pro spolupráci školy s nejbližším okolím a s rodiči, rozvíjí komunitní myšlení v naší obci.

2.2 Projekt A je to – Devatero řemesel – výběr tématu a obsahového zaměření

Při výběru tématu pro tento dlouhodobý projekt jsme vycházeli z faktů popsanych výše. Cílem bylo přiblížit žákům mladšího školního věku svět práce dospělých tak, aby si odnesli nejen fakta, ale i prožitek. Nehledali jsme genderovou vyváženost v jednotlivých profesích, ani jsme nechtěli komukoli cokoli podsouvat. Žákům a žákyním jsme poskytli možnost se s něčím seznámit nebo si něco vyzkoušet.

Celým projektem žáky provázely dvě pohádkové postavičky – Pat a Mat, kteří jsou známí z krátkých příběhů Večerníčku. V nich se tyto dva nešikovné pouštějí do různých kutilských pokusů, které končí často nedobře a hlavní hrdinové si vždy musí poradit nějakým neokázalým řešením. Pat a Mat se objevili i v naší školní besídce jako moderátoři celého programu (viz Příloha 1).

Při přípravě jsme zmapovali možnosti, které nám nabídlo nejbližší okolí tak, abychom se žáky nemuseli daleko cestovat. Oslovili jsme rodiče, známé a nejbližší řemeslníky z obce. Postupně jsme zjistili, která povolání bychom mohli žákům přiblížit. Některá se jevila velmi atraktivně, jiná byla spíše běžná a normální. O to více pak žáky překvapilo, jak málo o nich vědí. Uvádíme zde seznam profesí a krátký popis aktivit, které žáci během projektu poznali a mohli si vyzkoušet.

Policista

Policisté přijeli do školy ve služebním autě. Zopakovali s dětmi dopravní předpisy a otázky o vybavení kola. Ukázali dětem vybavení a funkce služebního auta, seznámili je s okruhem činnosti Policie ČR. Přinesli žákům materiál na další činnosti – pexeso a pracovní sešity pro malé cyklisty. Policisté pozvali žáky na dopravní hřiště a zodpověděli všechny dotazy žáků.

Zubařka

Žáci si po předchozím souhlasu rodičů přinesli do školy svůj kartáček na zuby a pastu. Nejdříve proběhla power-pointová prezentace, v níž lékařka seznámila žáky se základními pojmy. Žáci poznali, jak vzniká zubní kaz, co musí lékař udělat, případně jaká je prevence. Lékařka ukázala dětem, jak vypadá vyšetření chrupu, na modelu ukázala, jak se mají zuby správně čistit. Po této instruktáži si žáci sami vyčistili zuby. Poté každý dostal tabletku s fialovým barvivem, které reaguje na plak. V zrcadle si každý mohl ověřit, jak úspěšné jeho čištění bylo.

Hasič

Zaparkoval na školním dvoře velké hasičské auto a ukázal žákům jeho vybavení a vysvětlil jim jeho účel. Popsal práci hasiče, předvedl oděv – speciální hasební oblečení, helmy, obuv. Probral se žáky zásady bezpečného zacházení s ohněm. Následovala ukázka na školním dvoře, kdy hasič vysvětlil a ukázal, proč se v kuchyni nesmí vařící olej hasit vodou. Tato ukázka zaujala i nájemníky v okolním nájemním domě, kteří si přišli poslechnout zbytek programu s námi. I zde žáci obdrželi materiály pro další samostatnou práci ve škole.

Kovář

Využili jsme toho, že rodiče jedné žákyně mají v obci dílnu uměleckého kovářství. Navštívili jsme přímo provoz. Za přísných opatření jsme prošli kovárnou, kde jsme viděli, jak se železo rozežhívá ve výhni, jak se ková a jak vznikají jednotlivé výrobky, třeba vrata nebo části nábytku. Žáci si mohli vyzkoušet vypálit do dřeva železnou značku. Prohlédli jsme si hotové výrobky připravené k expedici.

Stavitel

Využili jsme nabídku, kdy nás navštívila firma s programem stavitelství a budování města ze stavebnice. Žáci sami definovali, jaké asi budovy a zařízení by ve městě měly být. Dále je sami postavili ze stavebnice. Rozhodovali o plánu města, hledali optimální umístění a vzhled jednotlivých budov. Rozhodovali o umístění dopravy a infrastruktury. Protože stavěli jen jedno město, byla to i škola spolupráce a respektu vůči jiným návrhům. Na závěr vymysleli jméno svého města a zemi, ve které se nachází.

Zvěrolékař

Školu navštívila veterinární lékařka, která si připravila nejdříve program na téma „Jak pečovat o svého psa“. Vzhledem k faktu, že jde o vesnickou školu a psa má téměř každá rodina, bylo toto povídání pro žáky opravdu přínosné. Ve druhé části následovaly ukázky konkrétních ošetření, které veterinářka předvedla na svém psovi. Žáci viděli a na svých plyšácích si poté vyzkoušeli ošetření tlapky, vytažení trnu z packy, čištění uší a nosu. Na závěr zvěrolékařka zodpověděla dotazy žáků.

Švadlena/krejčí

Práci švadleny jsme žákům přiblížili konkrétní prací s textilem. Žáci zhotovili stříh na kalhoty pro postavičku vodníka, poté vystříhali z textilu a ušili na šicím stroji. Zkusili přišívat knoflíky, navlékat jehlu a zakončit zapožitím. Někteří se pokusili o různé druhy stehů na vyšívací kanavu. Žáci pracovali s velikým zaujetím a nutno říct, že některá díla jsme museli po ukončení práce odstříhnout od kalhot začínajícího krejčího.

Práce na poště

Opět jsme byli rádi, že můžeme využít spolupráci s rodiči. Byli jsme na naší vesnické poště, kde se žáci seznámili s činnostmi, které vykonává zaměstnanec pošty za přepážkou. Viděli odeslání a přijetí balíku, práci s finanční hotovostí. Seznámili se s různými tiskopisy, s bezpečnostními předpisy, které musí pracovník pracující s hotovostí dodržovat. Zopakovali si vzhled českých mincí a bankovek.

Knihovnice

Navštívili jsme i místní knihovnu, kde jsme se seznámili s prací knihovnice. Ukázala žákům, jak se balí knihy do obalů, aby se nezneškodily. Vysvětlila, jak a proč se dělá katalog knih, a jak se v něm hledá. Ukázala žákům počítačový program, se kterým pracuje při výpůjčkách a vracení knih. Žáky zaujalo i rozmístění jednotlivých druhů knih v místnosti, které slouží přehlednosti a pořádku.

Herec

Do školy přijel loutkoherc se svým divadlem. Nejdříve zahrál s loutkami pohádku. Pak si žáci vše prohlédli – loutky, kulisy, rekvizity. Potom zkoušeli „hrát“ krátká cvičení, zkusili si vodit loutky. Zjistili, jak důležitá je práce s hlasem. Všechny tyto dovednosti se potom snažili uplatnit při vlastním vystoupení pro rodiče i veřejnost v kulturním domě v naší obci. I tohle vystoupení mělo jako hlavní myšlenku řemesla.

Spisovatelka

Školu navštívila spisovatelka dětských knih. Přivezla s sebou svou poslední knihu. Z ní si žáci chvilku společně četli. Potom jim spisovatelka vyprávěla o cestě, kterou musí každá budoucí kniha absolvovat – napsání rukopisu, korektura, ilustrace, spolupráce s nakladatelem, tisk, reklama a distribuce, besedy se čtenáři, prodej. Vyprávěla, odkud čerpá náměty, jak obtížné je sestavit dějovou linku a najít prostředí, kde se příběh odehrává. V závěru si žáci mohli novou knihu zakoupit.

Farmář

Navštívili jsme blízkou farmu, kde pracují někteří rodiče našich žáků. Prošli jsme kravínem a prohlédli si také telata. Chlapce velmi zaujala ukázka zemědělských strojů – traktory a kombajny. Velkým zážitkem pro ně byla možnost si sednout do kabiny na místo traktoristy. Žáci si vyslechli vyprávění o tom, jak je třeba se o krávy starat, jak a kde se dojí, co a jak často žerou. Zkusili si ruční dojení na gumovém trenažeru. Měli hodně otázek, na které jim farmář trpělivě odpovídal.

Cestovatelka

Našli jsme ji v projektu Odborníci do škol. Z Olomouce přijela cestovatelka, která se specializuje na země Blízkého východu. Přivezla velké množství fotomateriálu, kterým dokumentovala svoje vyprávění. Její program měl výrazně ekologický obsah, možnost vidět úplně jiné společenství lidí s jinou kulturou a zvyky bylo velmi obohacující. Cestovatelka dětem ukázala místní písmo, způsob odívání a seznámila je se stravovacími zvyklostmi. Žáci měli mnoho dotazů, zajímaly je otázky zcela všedního života tamních lidí.

Učitel/ka

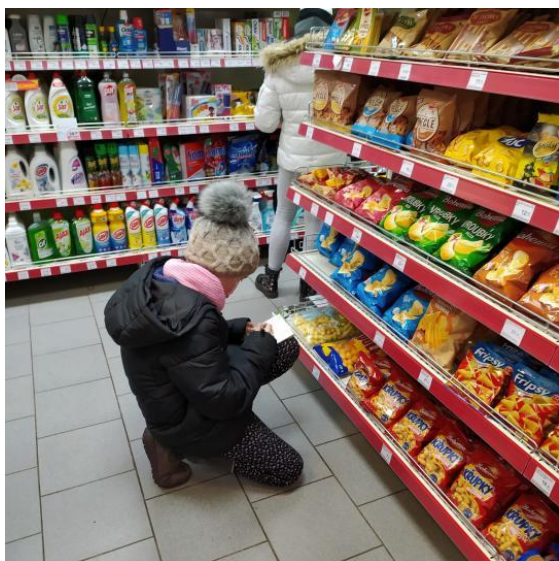
Nemohli jsme vynechat ani toto povolání. Učitelé jsme se proměnili v žáky, žáci ve dvojicích dostali za úkol připravit si 10minutové vystoupení do předem vybraného předmětu podle rozvrhu. Někteří se věnovali matematice, na jiné vyšel tělocvik či vlastivěda. Žáci byli překvapeni, jak náročné je zaměstnat spolužáky, udržet zájem a kázeň ve vyučovací hodině.

Truhlář

Přišel do školy a přinesl pro žáky polotovary – přípravu na budoucí výrobek. Vysvětlil žákům pracovní postup, poučil je o bezpečnosti při práci s nářadím. Ukázal jim, jak jednotlivé nářadí používat a co s ním dělat. Žáci pracovali s pilkou, rašplí, pilníkem a s kládívkem. Každý si vyrobil svůj vlastní malý hlavolam.

Prodavač

Byli jsme také v místním obchodě, kde nám paní prodavačka povyprávěla, co všechno musí v obchodě dělat. Vysvětlila žákům, že její práce začíná každodenním příjmem čerstvého zboží, jeho naceněním a uložením do prodejních regálů či chladících boxů a teprve potom následuje vlastní prodej. Nakonec přijde na řadu každodenní inventura tržeb a příprava objednávek zboží na příští dny. Žáci byli překvapeni, kolik práce je ukryto „vzadu“, kde to zákazníci nevidí.

2.3 Školní projekt Rok nejen v přírodě

Jeden celý rok je v životě malého školáka mimořádně dlouhá doba. Provést žáky celým rokem, poukazovat na důležité momenty, které se dějí v přírodě i společnosti, je úkol nadmíru obtížný. Náš projekt jsme zaměřili na dvě oblasti:

1) Sledování změn v přírodě

V rámci školního vzdělávacího programu jsou žáci vedeni k aktivnímu sledování změn, které probíhají v přírodě. Pravidelné vlastivědné vycházky do okolí vesnické málotřídní školy k tomu přímo vybízejí. Sběr přírodnin, případně jejich následné použití při výtvarných a pracovních aktivitách, vede k prožitkům přímo svázaných s přírodou i vlastní tvorbou.

2) Zachycení zvyků, tradic, aktivit patřících k jednotlivým obdobím

Prožití lidových zvyků a tradic vede k zakotvení člověka v určitém prostoru, ve kterém vyrůstá a do kterého patří. Buduje hrdost a sounáležitost, pojem domova jako širšího okruhu. Poznání a vlastní aktivní účast vedou k hlubšímu pochopení tradic a historie určité oblasti.

Jednotlivé aktivity byly organizovány jako projektové dny, jejichž téma se promítlo do více výukových oblastí. Má-li být cílem aktivní účast, prožitek, nelze tyto aktivity klasifikovat. Hodnocení probíhá na úrovni emočního zážitku. Žákům jsme proto v závěrečné reflexi kladli tyto otázky: „Co tě zaujalo? Co se ti líbilo? Co by sis chtěl zopakovat? O čem bys povykládal kamarádům? Co ti připadlo nezvyklé?“

Aktivity jednotlivých projektových dnů lze uskutečňovat jednorázově – nemusejí tedy být součástí dlouhodobého projektového záměru. Celý projekt byl koncipován a obsahově zaměřen na čtvero ročních období, tomu pak odpovídaly jednotlivé dílčí projekty.

PODZIM

JABLÍČKOHRANÍ

Na podzim jsme zasadili na školní zahradu novou jabloň, abychom mohli v průběhu roku pozorovat, jak se strom mění. Domluvili jsme se, jak budeme o jabloň pečovat a pohovořili o tom, jak můžeme skladovat jablka přes zimu. Žáci si vyzkoušeli různé pokrmy z jablek. Nakrájeli ovocný salát, ovocné jednohubky a usušili v sušičce křížaly. Jablíčka se využila i při výtvarné výchově, žáci je otiskovali, malovali, tvořili mozaiky, vytrhávali z papíru. Také při hudební výchově našla jablíčka své uplatnění. Žáci vyhledávali a učili se písni o jablíčkách, tancovali a cvičili s nimi, učili se pomocí nich notu celou, půlovou, čtvrtovou a osminovou. Při čtení zase vybírali texty a luštili kvízy týkající se jablíček.

PODZIMNÍ TVOŘIVÉ DÍLNY

Podzim vybízel ke tvoření z přírodnin. Děti přetvářely podzimní plody, větvičky, kůru a barevné listy na domečky pro skřítky, na girlandy z listů, podzimní košíčky a ježky. Listy dále použily na fro-táže a výrobu portrétů rodiny Podzimkových, na zdobení draků a podzimních tašek. Nechyběla ani podzimní módní přehlídka, při které děti předvedly vlastní modely nazvané Listěnky, Řepáci a Hruškováci.

PODZIMNÍ POCHOD

Naši malí turisté vyrazili na tradiční podzimní pochod s názvem „Milovická šlápota“. Desetakilometrový pochod podzimní přírodou byl spojený se sběrem hub a s plněním přírodovědných úkolů. Žáci poznávali druhy hub, větvičky a plody listnatých a jehličnatých stromů, lesní zvěř a její stopy. Přírodniny poznávali také podle hmatu. Z lesních přírodnin stavěli ve skupinkách mandaly.

PODZIM A PRAVĚK

Při podzimní exkurzi do Archeoparku Všestary si žáci vyzkoušeli práci pravěkých zemědělců s primitivními nástroji. Drtili obilí, sekali dřevo na zimu, obdělávali půdu a pekli placky, sbírali podzimní plody, připravovali z nich oběd a také pomocí přírodnin malovali.

PODZIMNÍ SVÁTKY

Žáci se průběžně v hodinách vlastivědy a prvouky seznamovali se svátky, které se slaví na podzim. Patřil sem „Den české státnosti“ a „Den vzniku samostatného československého státu“. Dále se seznámili s Halloweenem, původně keltským svátkem. Proběhlo „halloweenské dopoledne“, kdy se žáci nejen učili, ale také soutěžili a dlabali dýně. Byli převlečeni do strašidelných kostýmů a v těch se odpoledne prošli v průvodu po vesnici. Podobný svátek uctívání zemřelých známe i u nás, a tak si žáci připomněli také „Památku zesnulých“. Vyrobili dušičkové dekorace, které položili na prázdné pomníky a zapálili svíčky na opuštěných hrobech. Při obcházení hřbitova četli náhrobky a hledali, kde leží jejich známí zesnulí.

DALŠÍ PODZIMNÍ AKTIVITY

Na milovickém hřišti proběhla za větrného počasí „Drakiáda“. Žáci si přinesli své draky a soutěžili, komu drak vyletí nejvýše, komu vydrží nejdéle na obloze a který drak je ten nejhezčí. Žáci ze 4. a 5. ročníku si připravili pro své mladší spolužáky čtení z knihy „Dubový mužiček“. Zdařile tak zkombinovali četbu s dramatizovanými úryvky a s plněním zajímavých úkolů. Pro milovické rodáky na akci „Sjezd rodáků“ připravila škola vystoupení v kulturním domě. Děti recitovaly, tančily, hrály pohádku a různé scénky s podzimní tematikou. V rámci této akce, proběhla ve škole i podzimní výstavka dětských výrobků.

ZIMA

ADVENT

Období adventu letos začalo první neděli v prosinci, které se říká železná. Každý týden jsme postupně zapalovali čtyři svíčky na adventním věnci a plnili úkoly z adventního kalendáře. V tomto období se žáci seznamovali s vánočními tradicemi a zvyky jako například řezání třešňových větvíček na svátek sv. Barbory. Dále se seznámili s pověstmi o svaté Lucii a svatém Mikulášovi. Ve škole proběhla Mikulášská nadílka, starší žáci se převlékli za Mikuláše, čerta a anděla a nadělovali mladším spolužákům dárky.

VÁNOCE

Před Vánocemi jsme navštívili muzeum betlémů v Třebechovicích. Prohlédli si betlémy vyřezávané ze dřeva, vyrobené ze skla, papíru, keramiky i textilu. Poslechli jsme si vánoční příběh a zhlédli i unikátní Proboštův betlém se 350 figurkami. Navštívili jsme také vánočně vyzdobený milovický kostel, ve kterém nám paní knihovnice povídala o narození Ježíška a my jí na oplátku zazpívali vánoční koledy. Před Vánocemi proběhly výtvarné dílny (výroba ozdobiček, andělků, svícňů), vánoční pečení cukroví a vánoční školní nadílka. Povídali jsme si o zvycích našich předků o Vánocích. Pouštěli jsme skořápky po vodě, házeli botou, krájeli jablíčko a dávali šupinu pod talíř. Jako každý rok jsme vyrobili přání a drobné dárky, které děti s paní vychovatelkou roznesly zdejšími seniorům.

ZIMNÍ RADOVÁNKY

V lednu napadl sníh, a tak z něj mohli žáci tvořit stavby a malovat na sněh. Vyzkoušeli si chůzi na sněžnicích a na běžkách, zabruslili si na zimním stadionu Novém Bydžově. Také jsme zajeli fandit malým krasobruslařům na Zimní olympiádu mládeže do Nové Paky. K zimě patří pořádné a slušivé zimní oblečení, a proto jsme uspořádali módní přehlídku teplých svetrů, čepic, pletených šál a rukavic. Vlna byla naším zimním

materiálem, ze kterého jsme vytvářeli zajímavé výrobky. V našem „Klubíčkohraní“ jsme například omotávali různé předměty vlnou, motali klubíčka a hráli si s nimi, tvořili bambulky na čepici nebo vlněného panáčka.

ZIMNÍ SVÁTKY

Každoročně se zapojuje naše škola do charitativní akce „Tříkrálová sbírka“. Žáci se vydali s kasičkami do vesnice, vybrat peníze pro lidi v nouzi. Na svátek svatého Valentýna jsme si připomněli jeho smutný příběh, vyrobili přáníčka a dárky pro své nejbližší. Před popeleční středou proběhl masopustní průvod obcí. Všichni jsme byli převlečeni do tradičních i netradičních masek, během průvodu zpívali lidové písně a rozdávali masopustní koláče. Na závěr proběhlo v parku u školy krátké vystoupení zakončené pochováním basy, což symbolizovalo konec radovánek a zahájení půstu.

JARO

JARNÍ A VELIKONOČNÍ TVOŘENÍ

Na jaře žáci tvořili z různých materiálů květiny, zvířátka a velikonoční dekorace. Malovali kraslice, vyráběli dárky pro maminky ke „Dni matek“. Proběhla jarní módní přehlídka s barevnými květinovými modely. Nechybělo ani jarní vaření. Tentokrát to byly zdravé pokrmy s ovocem a zeleninou vhodné na svačinu. V pří-

rodě žáci sbírali jarní rostliny, ze kterých vytvářeli girlandy a těmi vyzdobili strom na zahradě. Z přírodnin ještě vyrobili domečky pro šnečky.

VELIKONOCE

Dva týdny před Velikonocemi jsme s žáky vynášeli Moranu, abychom se rozloučili se zimou a přivítali jaro. Potom jsme se již připravovali na Velikonoce a seznamovali se se vznikem tohoto svátku, s tradicemi a zvyky našich předků v tomto období. V pašijovém týdnu jsme soutěžili o nejzajímavější velikonoční kraslici. Žáci doma vytvořili originální kraslice zdobené různým materiálem (korálky, vosk, semena, přírodniny, textil) a vzájemně si je ohodnotili. Navštívili jsme i výstavu velikonočních pohledů v místní knihovně a zahráli si velikonoční hry a kvízy.

JARO V PŘÍRODĚ

Na školní zahradě probíhala příprava vyvýšených záhonů na jarní výsadbu. Zaseli jsme ředkvičky a když se oteplilo, tak i saláty a kedlubny. Na jaře se žáci seznamovali se životem dravců a sov, které přivezla na ukázkou paní Mazuchová ze záchranné stanice. Na „Den Země“ se žáci zapojili do jarních brigád na úklid v obci. Uklízeli v okolí školy na návsi, ale také na koupališti.

JARNÍ SPORTOVÁNÍ

K jaru patří pohyb. Žáci a žákyně školy se zapojili do soutěže McDonald's Cup. Na fotbalová utkání se připravovali s trenérem, v okresním kole získali první místo mezi malotřídkami a postoupili do krajského kola. Účastnili jsme se také „Velikonočního turnaje“ ve vybíjené v Malšově Lhotě.

DALŠÍ JARNÍ AKTIVITY

V březnu jsme se zapojili do „ponožkové výzvy“ a podpořili tak děti s Downovým syndromem. Mezi další jarní aktivity patřilo vystoupení našich žáků v kulturním domě s názvem „Rok nejen v přírodě“. Žáci zahráli divadelní představení o tom, co se děje v přírodě během celého roku. Programem provázeli Rok a jeho děti – Jaro, Léto, Podzim a Zima. Před Filipojakubskou nocí se školní družina proměnila v čarodějné doupe, ve kterém se vařily lektvary, vyráběly strašidelné pokrmy a plnily se strašidelné úkoly. Čarodějnice a čarodějové se odpoledne prošli po vesnici ve svých strašidelných kostýmech.

LÉTO

LETNÍ SVÁTKY

„Dětský den“ jsme oslavili s dalšími dětmi z okolních malotřídňích škol v Dobré Vodě. Zasoutěžili jsme si, zasportovali a zopakovali si informace o bezpečnosti na silnici, o evakuaci a bezpečném internetu. Nechyběli ani sladké odměny a medaile. Protože jsme zdatní cyklisté, vyrazili jsme do Dobré Vody a zpět na kole. Na „Den otců“ jsme pro naše tatínky vyrobili v dílnách z prkének a hřebíků mandalu. Oslavili jsme také „Den hudby“ a uspořádali „Letní hudební slavnost“, při které se zpívalo, hrálo na hudební nástroje, tancovalo a poslouchala se i vážná hudba.

LETNÍ VÝLETY NEJEN ZA ZVÍŘÁTKY

První výlet byl na divadelní představení v přírodě. Na kole jsme dojeli do lesíka Kamenice, kde nám zahráli „Houpací pohádky“ herci divadla Drak z Hradce Králové. Po zdařilém představení následovala cesta na koňskou farmu do Pšánek a zpátky do školy. Další výlet byl pěší a opět to byl výlet za koničky. Na koňské farmě v Ostrově jsme se na koni mohli projet a prohlédnout si výběhy a další domácí zvířata. Poslední výlet za sportovními zážitky byl do zábavního parku Tongo. Po sportování následovala návštěva exotických zvířat v Přírodovědném centru ZŠ Bezručova v Hradci Králové.

DEN S PŘEDŠKOLÁKY

Naším budoucím prvňáčkům jsme připravili projektové dopoledne na téma léto. Třídili a poznávali předměty na léto, vybarvovali letní šifrovačku. Také si vyrobili lodičku z papíru a letní obrázek, zahráli si pohybové hry motivované létem a zacvičili si na zahradě.

NÁMOŘNICKÝ DEN

Ve škole jsme si nejprve povídali o moři, četli si básničky z knihy Jiřího Žáčka „Ahoj moře“, pak si vyrobili papírovou lodičku a pohovořili o práci námořníků. Potom nás čekal „Námořnický pětiboj“. První disciplínou bylo luštění vzkazu v morseovce a ostatní disciplíny se již odehrávaly na koupališti. Nosili jsme vodu na umytí paluby, plavali na matraci na ostrov, zachraňovali tonoucího a lovíli perly. Po splnění všech pěti disciplín dostali žáci mapu a hledali poklad.

DEN S DOMÁCÍMI MAZLÍČKY

V tento den, si žáci a žákyně přinesli do školy vlastní zvířátka, své domácí mazlíčky. Zahrada byla plná zakrslých králíků, morčat, křečků, také se tu objevili šneci, pes a kočička a dorazil i kůň. Povídali jsme si, jak o mazlíčky pečujeme, co mají rádi, jaké mají jméno a co umí. Potom jsme se svezli na koni a podívali se na „králičí hop“ s překážkami.

ZAHRADNÍ SLAVNOST

Na závěr školního roku všechny čekala zahradní slavnost, při které jsme se rozloučili s žáky pátého ročníku. Pro rodiče jsme připravili pohoštění a pro pátáky dárečky, dětské šampaňské, hry a zábavu. Po skončení slavnosti nám rodiče pomohli postavit stany na večerní program a přespání starších žáků na školní zahradě.

Základní škola v Milovicích u Hořic

Základní škola v Milovicích u Hořic (<https://www.miloviceuhoric.cz/zivot-v-obci-1/skola/>) je malotřídní dvoutřídní a pěti postupnými ročníky. Víceleté vzdělávání v jedné třídě vnímáme jako výhodu pro další rozvoj dětí – starší pomáhají mladším, mladší se učí od starších, získávají návyk soustředění a větší samostatnosti. Škola se zaměřuje na estetické a výchovné předměty v rámci zájmové činnosti dětí.

Součástí školy je školní družina a školní jídelna - výdejna. Do 6. třídy docházejí žáci na ZŠ nebo gymnázia v Hořicích. Podporujeme citlivý vztah žáků k lidem, k přírodě, učíme je chránit své zdraví, vedeme je k otevřené komunikaci, rozvíjíme jejich schopnost spolupracovat a respektovat druhé, motivujeme je k celoživotnímu vzdělávání. Zaměřujeme se na environmentální výchovu a podporujeme děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

V rámci projektu WAVE-IT jsme uskutečnili dva školní projekty zaměřené na intelektuální výstupy projektu WAVE-IT, a to IO1: Didaktické strategie pro podnikání v základním a středním vzdělávání a IO2: Evropský učitel jako reflektivní praktik. Podíleli jsme se také na vypracování Komplexní případová studie o současném stavu a organizaci online výuky na českých školách (v letech 2020 a 2021) a na tvorbě Metodického materiálu Praktická doporučení a vzdělávací intervence pro podporu sociálního podnikání učitelů na základních a středních školách a ve vzdělávání učitelů.

Literatura

- European Commission. (2017). *Entrepreneurship in education*. [on-line]. Retrieved from:
http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/entrepreneurship_en.
- European Council. (2015). *Council conclusions on entrepreneurship in education and training*. EUR-Lex. [online]. Retrieved from: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52015XG0120\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52015XG0120(01)).
- European Union. (2018). EntreComp: The European Entrepreneurship Competence Framework. Luxembourg: Publications Office of the European Union. [online]. Retrieved from:
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8201&furtherPubs=yes>
- Hotmart. (2022). The top professions of the future that are already trending! [online]. Retrieved from:
<https://hotmart.com/en/blog/jobs-of-the-future>.
- Friedel, L. (2003). *Řízení znalostí – Teoretická část*. [on-line]. Dostupné na
<https://bestpractices.cz/seznam-praktik/rizeni-znalosti/teoreticka-cast/>
- Jůvová, A., Čech, T. & Duda, O. (2017). Education for Entrepreneurship – A Challenge for School Practice. *Acta Educationis Generalis*, 7(3) 63–75. [online]. Retrieved from:
<https://sciendo.com/article/10.1515/atd-2017-0024> <https://doi.org/10.1515/atd-2017-0024>
- Lackéus, M. (2015). *Entrepreneurship in education*. OECD. [online]. Available at:
https://www.oecd.org/cfe/leed/BGP_Entrepreneurship-in-Education.pdf
- MŠMT. (2023). *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha. [online]. Available at:
<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>
- NPI. Podpora krajského akčního plánování (P-KAP). (2021). *Odborný panel k podpoře podnikavosti*. [online]. Retrieved from: <http://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/co-je-podnikavost.html>.
- World Economic Forum. (2020). *The Future of Jobs. Report 2020*. [online]. Available at:
https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf

Příloha 1: Školní projekt A je to – Devatero řemesel

School project NINE CRAFTS

Final conference
Faculty of Education
Palacký University in Olomouc
9. 11. – 11. 11. 2022

Mgr. Michaela Tomášková, Primary school Milovice u Hořic

Description of the school project

- Cílem bylo přiblížit žákům mladšího školního věku svět práce dospělých tak, aby si odnesli nejen fakta, ale i prožitek. Nehledali jsme genderovou vyváženost jednotlivých profesí, ani jsme nechtěli komukoli cokoli podsouvat. Nechali jsme vše pouze v rovině možnosti se s něčím seznámit nebo si něco zkusit.
- Celým projektem provázely dvě pohádkové postavičky – nešikový Pat a Mat, kteří se pouštějí do různých kutilských pokusů, které končí často nedobře a hlavní hrdinové si vždy musí poradit nějakým neokázalým řešením. Pat a Mat se objevili i v naší školní besídce, kde moderovali program.
- Všechny jednotlivé projektové akce proběhly v době školního vyučování. Některé byly zpracovány do celodenního projektového dne, ale mnohé naplnily pouze jednu či dvě vyučovací hodiny tak, aby se hodily do vzdělávací naplně určitého vyučovacího předmětu (např. knihovna – čtenářství v Českém jazyce, truhlář – pracovní činnosti, cestovatel/ka – vlastivěda atd.).
- Pro rodiče a spoluobčany jsme připravili ke Dni matek vystoupení, které se také zaměřilo na povolání. Dobrovolně vstupně žáci rozdělili tak, že část jsme věnovali písnu útulku na krmivo a zbytek jsme použili jako příspěvek na autobus pro všechny žáky na školní výlet.
- Poslední akcí tohoto projektu byl prodejní jarmark, který se pořádal na konci školního roku. Prodávaly se výrobky žáků, které vznikly v průběhu posledních několika měsíců. Také o tomto výděleku rozhodli žáci sami – sledali jsme velmi motivujícím prvkem to, že žáci vidí za svou práci nějaký konkrétní výsledek.

Conclusion

Dlouhodobý projekt přináší žákům kontinuální poznatky určitého směru, což je velmi pozitivní moment v osobnostním rozvoji. Přináší také emoční podněty, podmínky pro spolupráci školy s nejbližším okolím a s rodiči, rozvíjí komunitní myšlení v naší obci.

Kontakt

Základní škola Milovice u Hořic
Milovice u Hořic 8
508 01 Hořice
<https://www.miloviceuhoric.cz/skola/>

Policista
Zubařka
Hasič
Kovář
Stavitel
Zvěrolékař
Švadlena
Práce na poště
Knihovnice
Herec
Spisovatelka
Farmář
Cestovatelka
Učitelka
Truhlář
Prodáváč
Kuchař

Školní projekty pro rozvoj podnikavosti

A je to – Devatero řemesel

Rok nejen v přírodě

Alena Jůvová, Michaela Tomášková & Ondřej Duda

Tato publikace byla zpracována v rámci mezinárodního projektu Erasmus+ KA2
Working Academics Value Excellence for International Teachers
(WAVE-IT; 2019-1-CZ01-KA203-061386)

Odpovědná redaktorka: Tereza Vintrová

Jazyková korektura: Michaela Tomášková

Návrh obálky a layout: Alena Jůvová

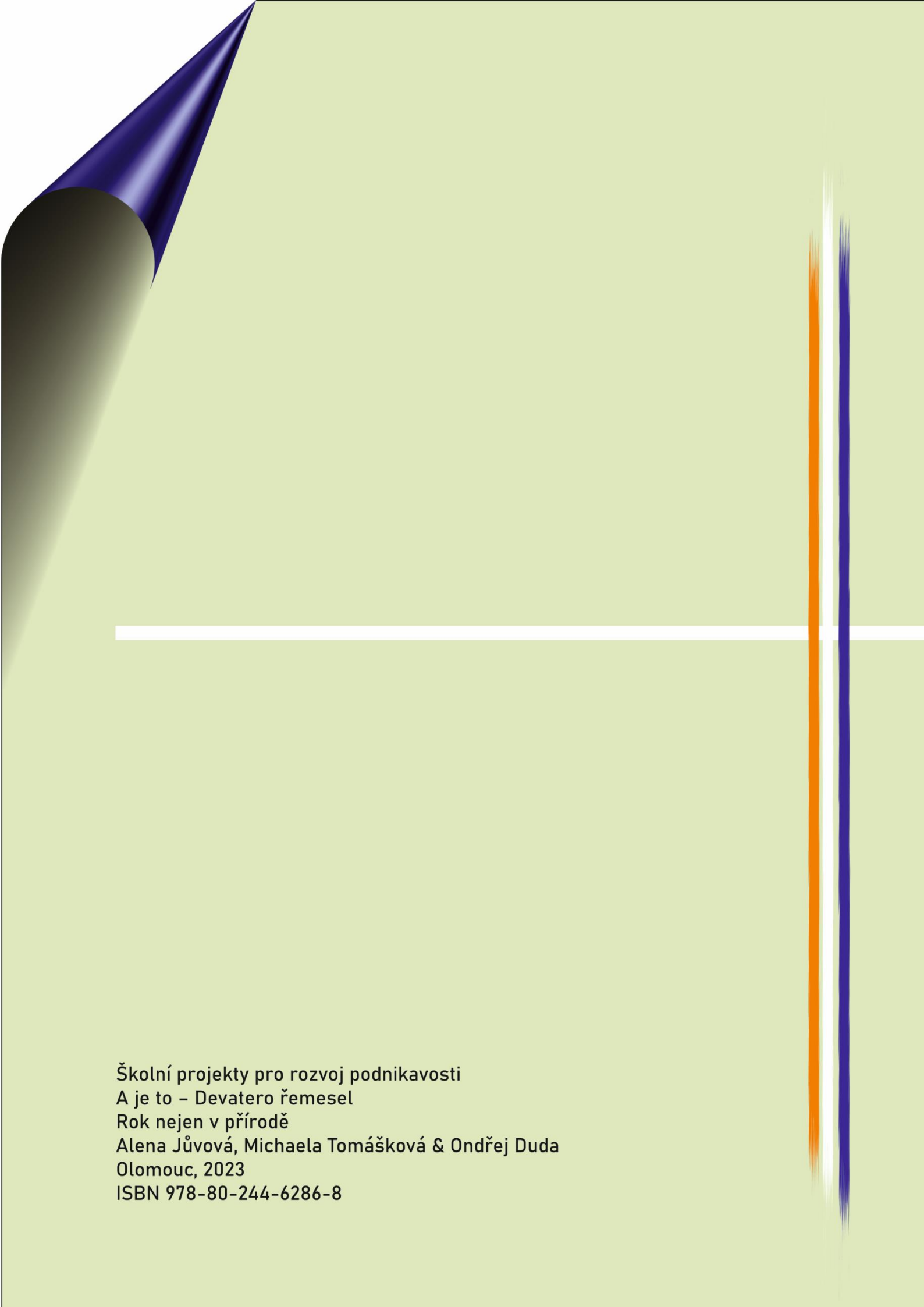
Sazbu provedla: Alena Jůvová

Vydala Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc

vydavatelstvi.upol.cz

ISBN 978-80-244-6286-8

Školní projekty pro rozvoj podnikavosti
A je to – Devatero řemesel
Rok nejen v přírodě
Alena Jůvová, Michaela Tomášková & Ondřej Duda
Olomouc, 2023
ISBN 978-80-244-6286-8